

SU YAPILARI DENETİM HİZMETLERİ YÖNETMELİĞİ'NİN YÜRÜTMESİ DURDURULDU

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) tarafından 15 Ağustos 2009 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Su Yapıları Denetim Hizmetleri Yönetmeliği"nin tamamının yürütülmesi Danıştay 10. Dairesi'nce durduruldu.

Enerji Sanayi ve Maden Kamu Emekçileri Sendikası (ESM) ile Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) tarafından açılan davalar sonucunda yürütülmesi durdurulan yönetmelikle ilgili olarak TMMOB tarafından açılan davada özet olarak şu iddialara yer verilmişti:

Yönetmeliğin "Amaç" başlıklı 1. Maddesi'nde, kamu görevlilerince yürütülmesi gereken denetim hizmetlerinin, özel firmalara verilecek izin belgeleriyle yaptırılması hedeflenmektedir.

Yönetmeliğin "Kapsam" başlıklı 2. Maddesi'nde de, su tesisleriyle ilgili denetim faaliyetlerinin özel firmalarca yapılmasının kapsama alındığı görülmektedir.

Yönetmeliğin 4. Maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde yetkili denetim firması; "Su yapılarının proje onayı, inşaat, elektrik ve elektromekanik tesislerin yapım ve montajının denetim hizmetleri için DSİ tarafından yetkilendirilen ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre sermaye şirketi olarak kurulmuş şirketler ile gerçek kişiler" şeklinde tanımlanmıştır. (j) bendinde ise yetkili denetim firması izin belgesi tanımı bulunmaktadır.

"Genel Hükümler" başlıklı 5. Maddesi'nde, su yapılarının denetim hizmetlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak

tamamen özel hukuk tüzel kişisi olan şirketlerin denetim hizmetiyle ilgili kurallar belirlenmiştir. 6 Madde'de "yetkili denetim firması izin belgesi alma şartları", 7. Madde'de "yetkili denetim firmasının görev ve sorumlulukları", 8. Madde'de ise, yetkili denetim firmalarının bünyesinde görev yapacak "denetçi mühendis, kontrol elemanı ve yardımcı kontrol elemanı ile ilgili hususlar" belirlenmiştir.

Yönetmeliğin 9. Maddesi'nde kamu görevlilerinden oluşan "Su yapıları denetim komisyonu" (SYDK) oluşturulması öngörülmüş olmakla birlikte, bu komisyonun görevleri incelendiğinde, tamamen özel sektör denetim kuruluşlarının yetkilendirilmeleriyle ilgili olduğu görülmektedir. 10. Madde'de ise, su yapıları kuran gerçek ve tüzel kişiler ile denetim firmaları arasında yapılacak denetim hizmet sözleşmesine yönelik hükümler bulunmaktadır.

Geçici 1. Madde'de de, Yönetmelik kapsamında devam eden ve SYDK tarafından belirlenen işlerin, bu Yönetmeliğin yayımlanmasından dört ay sonra bu Yönetmelik hükümlerine tabi olacağı düzenlenmiştir.

Yönetmeliğin Amaç Maddesi'nde her türlü su yapısı olarak ifade edilen ve Yönetmeliğin 4. Maddesi'nin birinci fıkrasının (g) bendinde tanımlanan su yapıları "Yeraltı ve yerüstü sularından faydalanmak ve bunların zararlarını önlemek amacıyla yapılacak yapılar ile bunların tamamlayıcı tesisler" olarak belirtilmiştir. Yapılan tanımlamaya göre bu yapılar, tarımsal sulama, içme suyu ve elektrik üretimi amacıyla yapılacak baraj yapımı da dahil tüm tesisleri kapsamaktadır.

Bu yapıların üzerinde kurulduğu su kaynakları, Anayasamızın 168. Maddesi'nde yer alan tabii servet ve kaynaklar içerisinde yer almaktadır. Anayasanın 168. Maddesi bu kaynaklar için "Tabii servetler ve kaynaklar Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bunların aranması ve işletilmesi hakkı Devlete aittir. Devlet bu hakkını belli bir süre için, gerçek ve tüzel kişilere devredebilir. Hangi tabii servet ve kaynağın arama ve işletmesinin, Devletin gerçek ve tüzel kişilerle ortak olarak veya doğrudan gerçek ve tüzel kişiler eliyle yapılması, kanunun açık iznine bağlıdır. Bu durumda gerçek ve tüzel kişilerin uyması gereken şartlar ve Devletçe yapılacak gözetim, denetim usul ve esasları ve müeyyideler kanunda gösterilir" denilmiştir. Buna göre, tabii servet ve kaynakların aranması ve işletilmesinin gerçek ve tüzel kişiler eliyle yürütülmesi için yasa düzeyinde açık bir düzenleme yapılması gerekirken, bu durumda dahi gerçek ve tüzel kişilerin uyması gereken şartlar ve Devletçe yapılacak gözetim, denetim usul ve esasları ve müeyyidelerin yasayla açıkça belirlenmesi zorunlu tutulmuştur. Devletçe yapılacak gözetim ve denetim faaliyetinin ise özel sektör kuruluşlarına devredilmesi olanağı bulunmamaktadır. Nitekim Anayasa'nın 128. Maddesi'nin birinci fıkrası "Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür" hükmünü taşımaktadır. Su yapılarının gözetim ve denetiminin bir kamu hizmeti olması karşısında, bu kamu hizmetinin yürütülmesinin özel hukuk tüzel kişilerine devredilmesi olanağı bulunmamaktadır.

Diğer yandan dava konusu Yönetmelik ile özel sektöre devredilen su yapılarının gözetim ve denetim görevi, 6200 sayılı Yasa ile davalı idareye verilmiştir.

6200 sayılı Yasa'nın 2. Maddesi'nde, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün görev ve yetkileri sayılmıştır. Buna göre, Anayasa'nın 168. Maddesi kapsamında bulunan tüm suların ve bu su

kaynakları üzerinde kurulacak yapıların kendi görev alanına giren sorumluluğu ile kamu adına yapılacak gözetim ve denetim görevi Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'ne verilmiştir.

Dava konusu Yönetmelikle denetim firmalarına bırakılan proje ve teknik denetim bir kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmesine yönelik zorunlu bir denetimdir ve kamu hizmeti niteliğindedir.

Davalı idare Anayasa'nın 128 ve 168. Maddeleri ile 6200 sayılı Yasa'ya aykırı olarak, kamu hizmeti niteliği taşıyan denetim yetkisini, yayımlanan Yönetmelik ile özel hukuk tüzel kişilerine devretmektedir.

Yönetmelik hükümleri, Anayasa ve yasaya aykırı olduğu gibi kamu yararına da aykırılık taşımaktadır. Nitekim elektrik üretimi amacıyla su kaynakları üzerinde kurulacak yapılar, tabii servetlerin değerlendirilmesini içermesi itibarıyla, özellikli yapılar olup, hem yapılaşma sürecinin denetimi hem de kaynağın gereği gibi kullanılması yönleriyle, objektif bir kamusal denetime tabi tutulmak zorundadır. Bu görevin kar amacıyla kurulmuş özel sektör şirketlerine devredilmesi, etkin bir denetim yapılması olanağını ortadan kaldıracak, kurulacak yapıların güvensiz olması ya da kaynakların gerektiği gibi değerlendirilmesi amaç-

ları gerçekleştirilmeyecektir. Kaldı ki bu alanda ki su yapılarının denetim görevi de 3154 sayılı Yasa ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na verilmiştir.

3154 sayılı Kanunun Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın görevlerini düzenleyen 2. Maddesi'nin (d) bendi "Kamu ihtiyaç, güvenlik ve yararına uygun olarak enerji ve tabii kaynaklar ile enerjinin üretim, iletim, dağıtım tesislerinin etüt, kuruluş, işletme ve devam ettirme hizmetlerinin genel politikasını tespit çalışmalarının koordinasyonunu temin etmek ve denetlemek" hükmünü içermektedir. Dava konusu Yönetmelikle her türlü su yapısına ilişkin yapılan düzenleme, yukarıda örneklediği üzere kendi ilgi alanlarına göre farklı kamu kurum ve kuruluşlarının yetkisinde bulunup, bu enerji üretimine yönelik santral yapılarının denetim görevi ise Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na verilmiştir. Bu durumda, bir başka bakanlığın görev alanında olan denetim görevlerine yönelik olarak davalı DSİ tarafından yetkisiz bir genel düzenleyici işlem tesis edilmiştir.

Bu nedenle Anayasa'nın 128. Maddesi'ne, 3154 ve 6200 sayılı yasalar ile kamu yararına aykırı olan dava konusu Yönetmelik hükümlerinin iptali ve dava sonuna kadar yürütülmesinin durdurulması gerekmektedir. ◀

